

Høringsutkast fra Kunnskapsdepartementet 10.03.17

Høring om forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnopplæringen Overordnet del – verdier og prinsipper

Innspill angående samiske tema

Fra: Anne Birgitte Fyhn, førsteamanuensis matematikkdiraktikk ved UiT-Norges arktiske universitet

Innspill til **Forord**

Forordets nest siste avsnitt, s 2 lyder: «Den overordnede delen av læreplanverket gjelder for den norske og samiske skolen. Samene i Norge har status som urfolk ifølge ILO-konvensjonen, og Grunnloven fastsetter at staten skal legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.»

Forslag til ny tekst:

«Den overordnede delen av læreplanverket gjelder for den norske og samiske skolen. Samene i Norge har status som urfolk ifølge ILO-konvensjonen. Konvensjonens artikkel 26 slår fast at det skal treffes tiltak for å sikre alle samene minst like god mulighet til å skaffe seg utdanning på alle nivåer som det den øvrige del av nasjonalsamfunnet har. Artikkel 28 punkt 3 slår fast at det skal treffes tiltak for å bevare og fremme utvikling og bruk av de samiske språk i Norge. Grunnloven fastsetter videre at staten skal legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.»

Begrunnelse for forslaget:

Formuleringene i Artikkel 26 og 28.3 i ILO-konvensjon nr 169 «det skal treffes tiltak for» er strengere enn i Grunnlovens §108 «skal legge til rette for». ILO-konvensjonen ble brukt som argument i forordet til det samiske læreplanverket av 1997. Evalueringer av tidligere læreplaner viser at samisk språk, kultur og samfunnsliv fortsatt ikke er implementert i undervisningen i samisk skole. Det er derfor rimelig å forvente krevende verb i en ny generell del av læreplanverket.

Innspill til **Formål med opplæringen**

Avsnittet formål med opplæringen inneholder kun opplæringsloven. Her bør også utvalgte artikler fra ILO-konvensjon 169 få plass (Et minimum er artiklene 26, 28 og 31), pluss Grunnlovens § 108.

Innspill til **1.2 Kultur, identitet og mangfold**

Side 5, første avsnitt, siste del av avsnittet, lyder «Kristen og humanistisk arv og tradisjon er en viktig del av landets samlede kulturarv og har spilt en avgjørende rolle i formingen av samfunnet. Den samiske kulturarven er også en del av kulturarven i Norge.»

Forslag til ny utforming av teksten:

Kristen og humanistisk arv og tradisjon er i likhet med samisk kulturarv viktige deler av landets samlede kulturarv. Kulturarven har spilt avgjørende roller i formingen av samfunnet. Denne arven har utviklet seg opp gjennom historien. Den har gitt grunnlaget for en styreform og en rekke verdier og kulturelle tradisjoner som bidrar til å samle menneskene i landet. Vår kulturarv er både immateriell og materiell. UNESCO har vedtatt en egen konvensjon om immateriell kulturarv for å beskytte denne rikdommen bedre.

Side 5, tredje avsnitt, siste del, lyder: «I opplæringen skal elevene utvikle både felles kulturelle referanser, og respekt og toleranse for ulikhet. Innsikt i lokal-, nasjonal- og internasjonal kulturarv er av betydning for elevenes danning og identitetsutvikling.»

Forslag til ny tekst:

I opplæringen skal elevene utvikle både felles kulturelle referanser, og respekt og toleranse for ulikhet. Elevene skal lære om mangfoldet innenfor samisk kultur, hvordan kulturytringer varierer fra område til område. Innsikt i lokal-, nasjonal- og internasjonal kulturarv er av betydning for elevenes danning og identitetsutvikling.

Begrunnelse: Det må framkomme tydelig i læreplanen (ett eller annet sted, for eksempel her) at samisk kultur ikke er en homogen og ensartet kultur med variasjon i klesdrakt og språk.

Side 6, første avsnitt lyder «Gjennom opplæringen skal elevene få kunnskap om og forståelse for urfolk og minoriteter. Alle elever i Norge skal lære om det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter.»

Forslag til ny tekst:

Gjennom opplæringen skal elevene få kunnskap om og forståelse for urfolk og minoriteter. Alle elever i Norge skal utvikle innsikt i og forståelse av det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter.

Begrunnelse

Evalueringer av tidligere læreplaner viser at samisk språk, kultur og samfunnsliv fortsatt ikke er implementert i undervisningen i samisk skole. Det er derfor rimelig å forvente krevende verb i en ny generell del av læreplanverket.

Positiv kommentar: Flere ting er blitt tydeligere – for eksempel var avsnittet «Kulturarv og identitet» formulert upresist i den eksisterende generell del av læreplanen. Den samiske læringsplakaten er inkludert i den nye teksten, det er bra.

Generell kommentar: teksten bør gjennomgå av jurist med kompetanse innenfor samerett før den endelige versjonen blir vedtatt.